

se je vlekla ta nit skozi vse stanovsko organiziranje do leta 1882., ko se je v Liberu ustanovil Lehrerbund. Ni prišlo tedaj do zveze, ker so Slovani in Italijani zavzemali drugo stališče in ker vlada ne bi bila nikdar potrdila pravil, oziroma zveze dovolila. — Referent Lehrerbunda meni, da je vseavstrijska zveza sedaj samo še »Zukunftsmusik«. Ne število članov, ampak konsolidiranost, enotnost nazorov, jakost in politični vpliv odločujejo. Samo nemško in češko učiteljstvo se more ponášati doslej s temi svojstvi. Tudi bi drugi narodi ne soglašali z nemščino kot uradnim jezikom zveze. (V tem se ne moti!) Vsa finančna težava bi padla na nemška ramena. — Sicer pa da nemško in češko učiteljstvo že delujeta skupno: 8 članov Lehrerbunda in 8 članov Slov. zveze se sestaja, posvetuje in vzajemno deluje. In pri tej obliki stikov in sodelovanju — naj sedaj ostane.

In tako je ta ideja za sedaj zakopana. Odkrito priznavam, da nisem vsaj za svojo osebo tega pričakoval. V slovanskem učiteljstvu se čuti potreba po zvezi z vsemi učitelji v državi. Učiteljska organizacija je zdrav organizem, ki se razvija, raste, se jači; čisto naravno je, da se jedru pridružujejo vedno nove mase. Kakor plaz vzema s seboj na svojem potu vse in tako vedno silnejše drvi naprej, tako je z našo organizacijo. In združilo se bo avstrijsko učiteljstvo, o tem ni govora; obžalovati moramo samo to, da kratkovidnost nemških tovarišev zadržuje to zvezo, ki bi nas postavila takoj na drugo stališče, nas uboge učiteljske pare. Da, kratkovidnost je to, to je slabo, zahtevati za svoj jezik edino in neomejeno nadvlado tudi napram številnejšim inorodcem.

Nemške kolege čakajo nova razočaranja. Še vedno so lahkoverni in zaupajo v svoje narodnostne malike. Ali kakor je zagrmel koroški »Freisinn« nad učiteljstvom, tako bo tudi drugod vstal nad svoje najpogostejše zaveznike takoj, ko bodo zahtevali izpolnitev danih obljub. 20 K na dan je lepa reč, in ta stvar takoj izpolzne iz rok, če se ne najde za »Fortschrittlerje« pot, po kateri morejo mirno hoditi s svojimi odgovorniki. Tistih 20 K na dan je čudovit lek za nesložnost in intransigentnost v avstrijskem parlamentu. — Nemški voditelji obljubujejo dan za dnevom učiteljem, da odprejo svojo roko, polno darov. Ta dar bo nemško učiteljstvo presenetil: namesto zlatih gradov se bo pokazal na dlani — bič, sirov nemški bič, ki je bil vselej in bo vselej simbol nemške hvalečnosti. Tedaj se pa bo nemškim tovarišem dozdevalo, da je prišla ura, v kateri se morajo, morajo, pravim, zvezati s slovanskimi tovariši. Ta ura je zadonela na Koroškem, zagrmela bo po vsem Avstrijskem!

Zveza slovenskih ljudskih knjižnic v Ljubljani.

Zvezina pravila so od vlade potrjena, in ustanovni shod se vrši dne 2. februarja ob 10. uri dopoldne v restavraciji »Novi svet« na Marije Terezije cesti v Ljubljani z naslednim vzporedom: Poročilo o dosežanju delovanju. Volitev odbora. Čitanje pravil. Določitev prispevka članice. Slučajnosti. Na ustanovni shod so vabljeni vse napredne slovenske knjižnice in društva, ki imajo knjižnice. Vabil se ne razpošilja. Kdor se hoče informirati, naj se obrne na Zvezo slovenskih ljudskih knjižnic v Ljubljani, Wolfova ul. 10/1. Uradne ure so od 3. februarja dalje ob delavnikih od 4.—8. popoldne in ob nedeljah ter praznikih od 9.—12. dopoldne.

boljšim namenom. Sicer pa zoper »barbarstvo« z združenimi močmi! Clara pacta.

Zanimive so nadalje novice iz glasbenih društev in glasbenega sveta, opazke o izšlih skladbah, poročila s tujih odrov in iz koncertnih dvoran itd. itd. Nič drugega mi ne kali veselja, ki ga imam z Novimi Akordi, kot to, da njihova književna priloga (vsaj v nekaterih odstavkih) preveč zabeljena s citati v ne vem koliko jezikih. Mislim, da je slovenski jezik dovolj lep in blagodoneč, da vse lahko v njem povemo brez tuje navlake. —ec.

Orpheus v podzemlju.*

Ker je bil naš poročevalec zadržan udeležiti se premijere te Offenbachove opere, ki so jo peli v nedeljo, dne 26. jan. t. l., v slov. dež. gledališču, kaj več o njej in o uprizoritvi po repriži.

Anton Cerar — Danilo,

igralec in režiser slov. dež. gledališča je pred kratkim praznoval 35letnico svojega delovanja na slov. odru. Gledališka intendantca mu je povodom tega slavlja dovolila časten večer, ki bo gotovo privabil v gledališče mnogo občinstva, da izkaže jubilarju svoje simpatije in ga odlikuje za njegovo uspešno dolgoletno delo vsaj s priznanjem! —ec.

* Zakaj ne Orfeji?

Vsakdo ve dobro ceniti pomen knjižnice, ki je dostopna širši masi ljudstva. Ne bom na dolgo in široko govoril o koristih dobre, zabavne in poučne knjige. A kje jih naj dobi ljudstvo? Kupovati jih ne more, ker ne zmore denarja zanje. Ostane mu le knjižnica, iz katere si izposodi za mal denar dobro knjigo. A tudi knjižnice, ker niso dovolj finančno podprte, ker nimajo trdne organizacije, ker životarijo same zase, ne morejo ustreči čitajočemu občinstvu. V prvi vrsti manjka denarja, in nekatere knjižnice so dostopne le članom društev. Vseemu temu se mora od pomoči. Pri nakupovanju posrednih knjig narastejo stroški ogromno. Treba je plačati polno ceno, poštnino, drago knjigotrško vezavo, ki je prikladna samo za privatnike; za ljudske knjižnice je potreba praktično in trpežno vezavo. Marsikatera knjižnica izposoja nevezane knjige, ali pa leže nevezane po omarah, ker ni v obližju knjigoveza.

Zategadelj si je Zveza nadela nalogo združiti vse slovenske napredne knjižnice. Zveza bo nakupovala knjige in za svoje članice oskrbovala trpežno in ceno vezavo. Zvezi je že sedaj obljubljenega mnogo popusta pri založnikih; ti vedo ceniti pomen organizacije knjižnic. Nadalje bo Zveza oskrbovala svoje članice z vsemi tiskovinami in potrebščinami in to večidel brezplačno. Dalje bo Zveza skrbela, da bodo članice prirejale vsakoletne veselice v prid knjižnic, da si na ta način zasigurajo stalen dohodek.

Zveza bo vodila natančno statistiko o izposojevanju knjig svojih članic in tako bo slovenska javnost vedno poučena o kulturnem napredku izobrazbe med ljudstvom. Dosedaj se sploh ni vedelo, kje so knjižnice in koliko jih je. Sedaj pa hočemo stopiti pred svet in poreči: Toliko je nas, toliko kulturno delo vršimo! Potom knjige se bo zanesla kultura v posledno gorsko vasico. Torej na delo!

Zveza ima nalogo združiti vse knjižnice v močno bojno falango za odpor proti prodajajočemu nemštvu in vsiljivim Lahom. Zveza bo tudi ustanavljala knjižnice. Da se bo pa delo vršilo tem intenzivnejše, je potreba, da se udeležijo čim številnejše knjižnice in društva, ki imajo knjižnice, ustanovnega shoda dne 2. febr. ob 10. dopoldne v Ljubljani. Pomeniti se imamo mnogo. Dela je dosti. Rok tudi. Samo organizacije nam manjka!

Pristopajte k zvezi, podpirajte jo s knjigami in tudi z denarnimi prispevki. Vse je nasloviti na Zvezo slovenskih ljudskih knjižnic v Ljubljani, Wolfova ulica 10. I. nad. Za vse informacije je Zveza vedno na razpolago.

Katera knjižnica še ni dobila pravil in poslovnika Zveze, naj se obrne nanjo, da ga ji pošlje.

Posebno se pa še obrača Zveza do gg. učitejev in gdč. učiteljic, da tudi oni, dasiravno stoji vedno v prvi vrsti kulturnih in narodnih bojevnikov, agitirajo v svojih okrajih pri društvih, da ustanavljajo knjižnice, kjer je ta mogoče; in da nam pomagajo pri organizaciji.

Simon Gregorčičeva javna ljudska knjižnica v Ljubljani izposoja gg. učiteljem in gdč. učiteljicam knjige tudi na deželo. Vsi, ki si žele, naj se obrnejo na knjižnico, da jim odpošlje katalog in pravila. Simon Gregorčičeva knjižnica upošteva gmotno stanje učiteljstva in ve, da si ne more kupovati novih knjig, zato bo odslej tudi na deželo izposojevala knjige.

Iz naše organizacije.

SKUPNE ZADEVE.

Z redne seje upravnega odbora Zaveze (27. decembra 1912.).

1. Predsednik L. Jelenc otvori sejo in konstatira polnoštevilno udeležbo. V imenu upravnega odbora v izbranih besedah prav iskreno čestita ravnatelju M. J. Neratu, uredniku pedagoške revije »Popotnika«, k 30letnici njegovega vestnega in požrtvovalnega urejevanja. Ves upravni odbor se pridruži presrečni čestitki z dolgoletnim ploskanjem.

2. Tajnik V. Rus poroča o vseh važnejših zadevah, katerih je izpolnilo Zvezino vodstvo od zadnje XXIV. glavne skupščine. Podrobno poročilo poda zlasti o nameravanem osnutku »Pevskega zbora učiteljske Zaveze«.

O tajnikovem poročilu se razvije daljša debata. Odbornik Fr. Brinar nasvetuje, da se spričo podanih mnenj strokovnjakov ne osnuje centralnega pevskega zbora, ampak za vsako posamezno deželo samostalni pevski učiteljski zbor. V nobenem stanu ni toliko dobrega pevskega materiala kakor ravno med učiteljstvom.

Predsednik prečita dopis c. kr. dež. šolskega sveta za Kranjsko, ki je bil potom dopisa naprošen, da skliče anketo v svrhu enotne terminologije za šolsko telovadbo, kakršno terminologijo rabijo slo-

venska telovadna društva. V odgovoru se naznanja, da se c. kr. deželniemu šolskemu svetu na podstavi mnenj, ki si jih je izprosil od treh strokovnjakov v telovadbi, ne zdi primerno sklicati tako anketo. Odbornika Ign. Križman in Fr. Brinar se čudita negativnemu odgovoru, zakaj na Primorskem in na Štajerskem je na ljudskih šolah že davno v rabi sokolski telovadni sestav. Sprejme se soglasno predlog odbornika Fr. Brinarja, da naj se obrne vodstvo Zaveze potom okrožnice na vsa Zvezina učiteljska društva na Kranjskem, da stavijo ta po svojih članih pri uradnih okrajnih učiteljskih konferencah tozadevni predlog.

Predsednik prečita pismo koroških učiteljev, kar se vzame v vednost. Isti odgovori tudi povoljno na dve interpelaciji odbornika Ign. Križmana.

3. Poročilo o Zvezinih listih.

a) »Učiteljski Tovariši«. Natančneje poročilo poda upravnik J. Pretnar. Z današnjim dnem je vpisanih naročnikov 1251, in sicer: plačujočih članov je 1144 (naraslo jih je od lani za 88), neplačujočih pa je 107, kar se razpošilja v zameno in zastoni. Na razna učiteljska se razpošilja vrhutega še 150 iztisov. Stari dolg se izdatno manjša.

Tajnik V. Rus opozarja, da naj se društveni izkaz naročnikov Zvezinih listov vsako leto vestno izpolni. Vsako leto naj se postavi na dnevni red občnega zbora agitacija za vse Zvezine liste. Vsi upravni odborniki pa najodločneje poudarjajo da naj se zanesa agitacija za naše liste od člana do člana. Za te mora biti slehrni vedno na delu!

b) »Popotnik«. Upravnik Fr. Luznar poroča ostanju »Popotnika«. Dohodkov je 4576 K 45 v, stroškov pa 4498 K 43 v, torej ostane še v blagajni 78 K 02 v. Razpošilja se »Popotnika« v 789 iztisih. Vseh naročnikov je 700, zastoni in v zameno pa se ga odpošilja 89 števil. List postane z novim letom gotovo pasiven, ker se mora ustaviti nerednim plačnikom, ako ne pridobi učiteljstvo več novih naročnikov.

Podpredsednik A. Gmus odločno poudarja, da se »Popotnika« ne sme nikdar opustiti. Opozarja na razpis šolskih oblasti, da morajo imeti šolski voditelji za enake namene gotove vsote na razpolago. Če oni ne zahtevajo od krajin šolskih svetov tega zneska, je to njih nevednost ali pa njih lenoba.

Odbornik J. Dimnik želi, da naj se na Kranjskem naročajo na »Popotnika« posamezni učitelji. Na ta način se skrha bojkotu ostrina.

c) »Zvonček«. Upravnik L. Jelenc poroča natančneje o naročnikih in o denarnem stanju »Zvončka«. List se tiska v 1300 izvodih. Razpošilja se ga 1187 števil; izmed teh je plačujočih naročnikov 1029, neplačujočih pa 158, kar se razpošilja zastoni in v zameno. Drugo je v razprodaji. Poudarja, da mu daje mnogo nepotrebnega posla tarnanje tistih slabih naročnikov, ki trdijo, da so list plačali, ne pomislijo pa, da se vračunava pri zaostali naročnini novi znesek vedno za prejšnja in ne za tekoče leto.

Odbornik Fr. Brinar odobrava, da se hrani nekaj iztisov, zakaj prvi letniki »Zvončka« so že »zdelani« in je treba misliti pri marsikateri knjižnici na novo nadomestilo.

Odbornik J. Dimnik pravi, da je treba zanesti med lajke agitacijo tudi potom političnih listov. Odbornik Drag. Česnik priporoča, da naj se ob vsaki primerni priliki opozori tudi boljše kroge na »Zvonček«, da ga naroče za svojo dečo.

Nadalje se na naznanilo »Učiteljske tiskarne« vname daljša debata o ceni tiska Zvezinih listov. Revidirajo naj se natančno tiskarske cene, končni rezultat pa naj se naznani upravnom odboru. Upravnikom se naroča, da vsako leto skrbje za delno pokritje starega dolga, ki ga izkazuje »Učiteljska tiskarna« pri Zvezinih listih.

4. Račun Zaveze za leto 1912. poda blagajnik Fr. Luznar. Dohodkov je 1629 K 16 v, stroškov pa 1465 K 06 v, torej je prebitka 164 K 10 v. Za tekoče leto še ni plačalo društvenine nekaj učiteljskih društev, od katerih pa pričakuje skorajšnja vplačila, ker jim je poslal opomine.

Sklene se, da naj da banka »Slavija« naši Zavezni imenik svojih članov izmed učiteljstva z natančno določeno vsoto, za katero so naši člani pri njej zavarovani. Ta imenik naj se v informacijo objavi v »Učit. Tovarišu«, saj je to samo reklama za banko »Slavijo«. Obljubljene procenke zavarovane vsote naj izplačuje »Slavija« odslej Zavezni vsako leto sproti, kar je najbolje za njo in za nas.

5. Petindvajsetletnica Zaveze. Predsednik L. Jelenc prečita skrbno sestavljen okvirni načrt o tem slavlju, ki ga je pripravljali odbor že tudi sprejel. Svojo 25letnico praznuje Zaveza dne 13. in 14. avgusta leta 1913. v Ljubljani tik pred sokolskim zletom. Takrat zboruje pri nas tudi »Slovanska učiteljska Zveza«. Slav-

nostni govornik in podrobnosti slavlja se določijo pozneje.

6. Slučajnosti. Predsednik prečita vse došle dopise Zvezinih učiteljskih društev, ki zahtevajo, da napravi Zaveza z ozirom na spis prof. dr. J. Preglja z naslovom »Preslepljeni in otihi« pri glavnem odboru »Družbe sv. Mohorja« najenergičnejše korake. Ko se pojasni pomen in namen skrajno žaljivega pamfleta, ki je predvsem naperjen proti naprednemu slovenskemu učiteljstvu, posežejo v debato vsi upravni odborniki. Sklene se poslati odboru »Družbe sv. Mohorja« v Celocu tozadevni dopis; vodstvu pa se da direktiva, kako naj postopa, če ne dobi do določenega časa zadovoljivega odgovora.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za politični okraj Ljutomer je imelo svoj redni občni zbor dne 16. januarja v Ljutomeru. Predsednik pozdravlja navzoče in omenja bridka razočaranja, ki jih je doživelo učiteljstvo v lanskem letu. Naj nam to ne slabi agiliti, nasprotno, sili in podžiga naj nas k podvojenemu, vztrajnemu delu, ki nas mora dovesti končno do smotra. Čestita nadalje tov. Velnarju na dobro prebitem II. izpitu in pozdravlja tov. Nikla kot gosta.

Med dopisi so zbujaali posebno pozornost oni Zvezinih listov: »Učiteljskega Tovariša«, »Popotnika« in »Zvončka«. Zvedeli smo imena tovarišev in tovarišic, ki so naročeni na te liste. Z začudenjem in obžalovanjem se je opazalo, da manjka v imeniku mnogo imen. So šole, večrazrednice, na katerih ni najti niti enega izvoda »Popotnika«, lista, ki je posvečen izključno pedagogiki in znanstvu. Sramota je to! Vsak obrtnik, vsak boljši kmet je že uvidel potrebo nadaljne strokovne izobrazbe in je naročen na svoj strokovni list, ali naj učitelj zaostaja za njim?

Isto velja seveda tudi o »Tovarišu« in »Zvončku«. Če sami svojih listov ne bomo podpirali in naročevali, kdo naj jih naročuje?

Občni zbor je poveril pri tej priliki tov. Mauriču nalogo, da opomni tovariše na njih dolžnost in agitira za naročbo listov.

Iz tajnikovega poročila je bilo posneti, da je zborovalo društvo v pretečenem letu trikrat, imelo je štiri predavanja. Zborovanja so bila dovolj obiskana, vendar se je približno na tem mestu, da je mnogo tovarišev, ki so člani samo na papirju, ki pa jih redkokdaj vidimo v svoji sredini.

Poročilo blagajnika je imelo društvo lani 191 K 14 v dohodkov, 166 K 52 v. izdatkov, torej je čistega 24 K 62 v. Freuensfeldov fond znaša 1112 K 32 v. Predsednik se zahvaljuje blagajniku za dolgoletno in vestno delovanje. Naj deluje še dolga leta v blagor društva. Na predlog tov. Mauriča se mu da absolutorij. — Pevovodja se pritožuje, da je pač dosti dobrih moči, pa premalo zanimanja. Dalo bi se doseči več, dokaz: koncert o priliki slavnostnega zborovanja pri Kukovcu. Knjižničar ni prisoten, torej odpade poročilo. Občni zbor je volil nato nov društven odbor za tekoče društveno leto. Voljeni so tov.: predsednik J. Tomašič, podpredsednik Simon Cvahte, tajnik Fran Čilenšek, blagajnik J. Kryl, knjižničar Karel Maurič, pevovodja Fran Zacherl, odbornik Avg. Lah. —

Sklene se nadalje, da se pošlje ravnatelju Neratu častitka k 30letnici urejevanja »Popotnika«. — Glede družbe sv. Mohorja omenja predsednik, da bo pač vsak učitelj, ki ima le trohico stanovskega ponosa, vedel, kaj mu je storiti. Kdor pa poljublja šibo, ki ga tepe, pa ni nič drugega vreden. — Zborovanja se je udeležilo 19 članov, 2 sta se opravičila. Iz gornjeradgorskega okraja sta prišla samo tov. Lah in tovarišica Ciuha, ki imata 2 uri do železnice, izostalo pa jih je več, ki pridejo do postaje v pol uri. — Prihodnje zborovanje se vrši 6. marca pri Sv. Križu. — Prav prijeten je bil drugi, neoficialen del zborovanja.

Učiteljsko društvo za brežiški in sevniški okraj je imelo svoj občni zbor 5. januarja v Rajhenburgu. Navzočih: 27 članov in 2 gosta. Predsednik prečita dopise, ki so došli društvu od zadnjega zborovanja. Pogreša se, da Zveza ni dala nikakih direktiv glede Mohorjeve družbe. Društvo pozivlja Zvezo, naj zahteva od imenovane družbe primerno zadoščenje za spis, ki žali učiteljstvo.* Prihodnje zborovanje se vrši na Vidmu dne 6. aprila. Tovariš predsednik poda poročilo o društvenem delovanju preteklega leta, tov. blagajničarka o gmotnem stanju društva. Predavanje o čebelarstvu se preloži na prihodnje zborovanje.

* Potrebne korake je storila Zaveza kot naša skupna organizacija. Učiteljstvo pa naj stori svoje. Uredn.

Šolske potrebsčine Marija Tičar

vseh vrst priporočaj cenj. učiteljstvu in sl. šolskim vodstvom

trgovina s papirjem in galanterijo
Ljubljana, Sv. Petra cesta šte. 26
(nasproti „Zlate kaplje“)

Zaloga Grubbauerjevih in Slatnarjevih zvezkov ter vseh priprav za obrtno-nadaljevalne šole.

Cene nizke! Postrežba točna!

Slovensko učiteljsko društvo za mariborsko okolico je imelo dne 9. t. m. v restavraciji v Narodnem domu v Mariboru svoj letni občni zbor. Udeležilo se je zborovanja 33 rednih članov. Glavne točke zborovanja so bile: 1. Sprejem novih članov, in sicer: Miklavc Pavla, Gomzi Rudolfa, Planer Albert iz Črešnjevc, Miklavc Roza in Soršak Amalija iz Makol, Gobec Rudolf iz Venčesla in Namestnik Anton iz Sv. Miklavža. 2. Dopis Zveze radi blagajne. Sklene se, da pristopi naše društvo v čekovni promet pri poštni hranilnici. Članarina se bo pobirala od sedaj naprej samo potom poštne položnice. 3. Letno poročilo: Društvo se je pomnožilo od lani na letos od 62 do 74, torej za 12 članov ter ima štiri častne člane. — Zborovalo se je trikrat. 4. Voljen je bil po vzkliku enoglasno stari odbor, in sicer: Požegar Avguštin, načelnik, Lasbacher Jože, namestnik, Godec Marija in Ferdo Kovačič, zapisnikarja, Lichtenwallner Fr., blagajničar, Lavtar Marija, pomočnica, Černoč Jernej, Skrbnik Ignacij in Lesjak Davorin, odborniki. 5. Predlogi: a) Sklene se, da odpovedo vsi društveni članstvo pri Mohorjevi družbi, b) v letnem času se naj vrše zborovanja na deželi in naj bodo zvezana z učnimi nastopi in predavanji, c) osnuje se društveni mešani zbor. Delo prevzame socialni odsek, d) štiridesetletnica obstoja društva se bo praznovala s slavnostnim zborovanjem dne 5. junija 1913 v Slivnici pri Mariboru, e) predlaga in sprejme se ustanovitev posebnega razsodišča, ki bo imelo namen razprti in diference med učiteljstvom na isti šoli poravnati in razsoditi, prej ko se naznanijo take zadeve šolski oblasti. V razsodišče se volijo: Požegar Avguštin, predsednik, Lasbacher Josip, Godec Marija, Lichtenwallner Franc in Pučelik Friderik, odborniki. Prihodnje zborovanje meseca marca. K.

Učiteljsko društvo za ptujski okraj ima svoje občno zborovanje dne 6. februarja 1913 ob pol 11. uri predpoldne v okoliški šoli v Ptuju po sledečem vzporedju: 1. Odobrenje zadnjega zapisnika. 2. Dopisi in društvene zadeve. 3. Poročila: predsednikovo, tajnikov, blagajnikov, pevovodjevo in knjižničarjevo. 4. Volitev novega odbora. 5. Slučajnosti. Ob 10. uri se vrši v istem lokalu občni zbor čebelarkega društva. Tovarišice, tovariši! Pridite vsi! Posebno mladi. Sicer pa res dokumentujemo s svojo odsotnostjo, da je naša naobrazba pod ono državnih uradnikov z ljudskošolsko naobrazbo, ki pa vlečejo trikrat večjo plačo kot mi. — Ivan Klemenčič, t. č. predsednik.

Učiteljsko društvo za ormoški okraj ima v četrtek, dne 6. februarja t. l. ob 10. predpoldne v ormoški okoliški šoli svoj občni zbor po sledečem vzporedju: 1. Zapisnik zadnjega zborovanja. 2. Dopisi in društvene zadeve. 3. Letno poročilo tajnika in blagajnika. 4. Eventualno predavanje. — Izmed priloženih bo občni zbor volil predavatelja. 5. Volitev novega odbora. 6. Slučajnosti. Za šolo in učiteljstvo so konstantno resni časi. Učiteljstvo se mora največ opirati na svojo lastno moč. Zato mora vsak učitelj, vsaka učiteljica biti član organizacije. Nečlani se ne bodo smatrali kot pravi tovariši in prave tovarišice. Odbor torej smatra za svojo dolžnost, da vabi vse učiteljstvo v okraj, ki se stoji izven društva, da vstopi v krog organizacije. Odbor.

Književnost in umetnost.

„Matica Slovenska“ je svoje publikacije za l. 1912. razposlala vsem svojim p. n. gg. članom, oziroma poverjenikom. Kdor se ni plačal članarine za 1912, naj to stori čim prej in pošlje članarino (4 K) direktno „Matici Slov.“ v Ljubljani.

„Popotnik“ objavlja v svoji 1. številki XXXIV. letnika to-le vsebino: K Svoboda: O pomenu „Popotnika“ za slovensko šolstvo in učiteljstvo. J. Černý-K. Přibil: Narodna pedagogika. G. Kerschensteiner-Pavel Flerš: Šolstvo v Münchnu. Kristina Bertbold: Mimika, pomagalka pri začetnem pouku v čitanju. Fr. Práček-K. P.: Skrb za abnormalno dele v Avstriji. Književno poročilo: Ocene. Razgled: Časopisni vpogled — Pedagoški paberki. — Šolska higijena. — Šolske in učiteljske vesti. — Srednje in višješolski vestnik. — Šolstvo na slovenskem jugu. — Inostransko šolstvo. — Prosvetna kronika. — Razne vesti. — Mala poročila. — Upravništvo piše: „To število pošiljamo vsem cenjenim naročnikom ter

nekaterim šolskim vodstvom na ogled. Stare naročnike prosimo, da nam ostanejo zvesti še nadalje ter pridobijo še novih. Kranjski klerikalci bojkotirajo „Popotnika“ z vsemi sredstvi. Žal, ne brez uspeha. Obračamo se do vsega izvenkranjskega učiteljstva z lepo prošnjo, da nam stoji zvesto ob strani v teh težkih časih. Ne pustite, da nam uničijo klerikalci edini slovenski pedagoški list. Osebna agitacija največ izda. Vsi na delo za dobro stvar! — Na razpolago je še nekaj iztisov 12. jubilejske številke. Kdor se zanima za „Popotnika“ ter namerava postati njegov naročnik, jo dobi, dokler je kaj zaloga, brezplačno pri upravništvu v Kranju.“ — Tovariši, tovarišice, uvažujte te besede! — O lanskem „Popotniku“ piše „Dan“: „Popotnik“ je imel svoj jubilej, in slovenska javnost je šla molče mimo njega. Pravzaprav ni bil to jubilej lista, ampak jubilej njegovega urednika ravnatelja M. Nerata. Biti 30 let urednik pedagoške revije — to je gotovo lep jubilej, in prav je, da ga je „Popotnik“ obhajal. Pri tem lahko nekoliko pregledamo in ocenimo 30letno delo „Popotnika“ in njegovega urednika. „Popotnik“ je dočrpal svoj 33. letnik. To je lepa in častljiva starost, in „Popotnik“ lahko s ponosom kaže na svoja leta. „Popotnik“ je pedagoški in znanstven list, namenjen je šoli in vzgoji. „Popotnik“ je edini list te vrste, pri nas, in bi se morali okrog njega združiti vsi, ki stoje v službi vzgoje in šole. Značilno pa je, da vzdržujejo list materialno in moralno naši učitelji — dočim naši srednješolski profesorji mislijo, da je pedagoška revija za nas nepotrebna. Le redko srečamo ime kakega profesorja — in med naročniki so le — 3. Gimnazije menda sploh niso nanj naročene. In vendar imamo toliko šolskih vprašanj, ki potrebujejo svoje revije. — Ravnatelj Nerat je torej obhajal 30letnico kot urednik „Popotnika“. Mogel bi marsikaj povedati iz teh 30 let. Kdor je bil pri nas kdaj urednik — ima priliko marsikaj opazovati. Predvsem seveda lenobo in malomarnost onih, ki so poklicani na delo. „Popotnik“ je od svojega začetka družil okoli sebe vse, ki so se zanimali za vzgojo in pedagogiko. Predstavljal je sveto naše delo in naš boj na šolskem polju. Slavnostna številka, ki je izšla meseca decembra na 50 straneh, prinaša „Prilogo“, v kateri je Seznam važnejših „Popotnikovih“ člankov. Ta seznam govori več kakor vsi slavošpevi. Vzemite v roko jubilejsko številko in ogledajte si ta Seznam. Koliko bogastva leži zakopanega v 30 letnikih „Popotnika“! Samo pregledajte in vnela se bo v vas želja, da stopite k „Popotniku“ kot sodelavec ali naročnik. „Popotnik“ pa naj še naprej tako lepo vrši svojo nalogo. Uredniku Nerata želimo mnogo uspeha. Naj bi „Popotnik“ potoval po vsej slovenski zemlji in družil vse, ki jim je mar šole in vzgoje in skupnem delu za napredek, prosveto in svobodo!

Politiški pregled.

* Bojkot avstro-ogrškega in nemškega blaga v Bulgariji. Iz Sofije poročajo, da se je osnoval tam odbor, ki si je nadel nalogo, bojkotirati blago nemške in avstrijske provenience. Ta odsek se je obrnil do trgovske zbornice v Sofiji in do vlade s prošnjo, da prepove uvoz bojkotiranega blaga. Ta akcija se razteza tudi na deželo. Ta odbor se je obrnil baže tudi do Srbov, da tudi oni napovedo bojkot nemškemu in avstrijskemu blagu.

* Poslanska zbornica se je sešla na dan 28. t. m. Delovala bo do 15. februarja, potem bodo sklicani deželni zbori. Morda pride že v tem zasedanju na vrsto § 55.

* Pomnožitev podčastnikov. Pri osnovni armade po novem brambnem zakonu bo naša vojna uprava število dalje služočih podčastnikov zvišala na 30.000. Nasproti sedanjemu stanju bo znašal višek 14 do 16 tisoč podčastnikov. Pretežni del teh podčastnikov se podeli na naredniška, oziroma četovodniška mesta; na desetniška mesta odpade kvečemu deseti del. S tem se hoče omogočiti hitrejšo napredovanje v višje šarže in podčastnikom že zgodaj preskrbeti boljši življenjski položaj. Poleg drugih odredb v svrhu ustanovitve podčastniškega zbora po poklicu se v kratkem ustanove mesta štabnih podčastnikov, podobno kakor v vojni mornarici.

* Slovanska gospodarska centrala v Zagrebu. „Obzor“ se bavi z mislijo ustanovitve „Slovanske gospodarske centrale“ v Zagrebu s sodelovanjem Čehov, Poljakov in Slovencev.

Srednješolski vestnik.

** Nov zanimiv zakon za realke v Galiciji objavlja zadnji naredbeni list naučnega ministrstva. Po § 2 bodo imele vse gališke realke po osem razredov. Med obveznimi predmeti se po § 10. nahaja tudi filozofska propedeutika, razentega se ima pa neobvezno na vsaki realki poučevati tudi latinščina v tolikem obsegu, da se omogoči absolventom tudi sprejem na vseučilišče kot rednim slušateljem.

** Srednje šolstvo v Avstriji. Po uradnih podatkih naučnega ministrstva imamo v tekočem šolskem letu 1912/13 v Avstriji 559 srednjih šol. Od teh je 343 gimnazij in realnih gimnazij, 148 realk in 68 licejev. V državni upravi je 231 gimnazij (t. j. nad 67%) in 117 realk (79%), toda niti enega liceja, v deželni pa 23 realk in 12 gimnazij. Škofije vzdržujejo 34 gimnazij in 1 realko, mesta pa 17 gimnazij in 3 realke. Privatnih srednjih šol je 49. — Po učnem jeziku se deli šolstvo tako le: Nemci, ki tvorijo 35,5% vsega prebivalstva v Avstriji, imajo 140 gimnazij (nad 40%), 83 realk (nad 56%), licejev pa 42 (nad 61%). Čehov je v Avstriji 23%, gimnazij pa imajo 68 (t. j. nad 19%), realk 42 (28%) in 11 licejev (16%). Poljakom (17,7 odst. prebivalstva) je na razpolago 93 gimnazij (t. j. 27 odst.), 14 realk (9 odst.) in 10 licejev (14 odst.). Na vse odlate narodnosti pa odpade 25 gimnazij, 8 realk in 5 licejev. Slovenci in Rusini nimajo niti ene svoje realke. Dvojezičnih je danes 17 gimnazij in 1 realka, ki jih obiskujejo večinoma Slovenci, Rusini in Rumuni. Ženskih gimnazij in realnih gimnazij je 32.

Učiteljski konvikt.

Društveni blagajnik je poslal vsem šolskim vodstvom na Kranjskem, Štajerskem in na Primorskem sledečo okrožnico:

P. n.

»Odbor Društva za zgradbo učit. konvikta v Ljubljani dovoljuje se prositi Vas za letnino 2 K za tekoče leto. Gg. nadučitelj, oziroma nadučiteljice vezrazrednih šol pa prosimo še posebej, da blagovolijo pobrati letnino tudi pri učiteljstvu dotične šole ter nabrano vsoto plačati na bližnji pošti na priloženi ček poštahranilnišnega urada.«

P. j. gg. šolske voditelje prosimo, da store svojo stanovsko dolžnost.

Kranjske vesti.

—r— Pravicoljubnost kranjskega deželnega odbora se ne zrcali samo v krivični razdelitvi draginskih doklad učiteljstvu, ampak tudi pri podelitvi dopusta onim učiteljem, ki so se zglasili za meščanskošolski tečaj. Za ta tečaj se je prijavilo nad 70 učiteljev in učiteljic. Ker je pa obisk tečaja odvisen od dopusta in plačanega suplenta, je naravno, da je ta obisk omogočen le tistim, ki imajo celoleten dopust in plačanega suplenta. Pa glej! Zopet je posegel Janko Nepomuk Jeglič vmes, ki je nasvetoval deželnemu odboru za dopust s plačanim suplentom same Slomškarje, prežrti so pa bili prav izvrstno kvalifikovani in inteligentni napredni učitelji, ki je bilo pričakovati od njih, da bodo prebili izpit za meščanske šole. Za ta tečaj so dobili naslednji Slomškarji dopust in plačanega suplenta: Krmelj Fran, Bric Dominik, Tratnik Fran, Rostohar Karel, Polak Janko, Fabinc Fran, Slapšak Julij, Gorišek Karel, Hafner Friderika, Pellan Hermina, Jager Ivana, Jurjevčič Marija in Šorn Vida; dalje dva Kočvarja, in sicer: pl. Turzanski Henrik in Tschinkel Maks. Od novega leta dalje je v tečaju z dopustom in plačanim suplentom tudi Albin Lajovic.

—r— Volitev zastopnikov učiteljstva v kranjski c. kr. okrajni šolski svet se je vršila zadnjo soboto, dne 25. t. m., v Kranju. Volitve se je udeležilo vseh 73 stalno nameščenih učiteljev in učiteljic tega okraja. Kandidati okrajnega učiteljskega društva so zmagali v polnem obsegu. Zastopnikom učiteljstva sta bila izvoljena nadučitelj Fran Luznar s Priškovega in učitelj Vilibald Rus iz Kranja, namestnikom pa nadučitelj Lovro Perko iz Poljan in učitelj Karel Završnik iz Dupelji. Dobili so po 54 glasov. Člani Slomškove zveze so oddali 19 praznih glasovnic. Svojih kandidatov baže niso postavili zato, da tako protestirajo proti krivični razdelitvi draginskih doklad, zakaj deželni odbor je

napravil tudi med zaslužnimi Slomškarji izdatno razliko. Volitev je vodil c. kr. vladni nadkomisar g. Oton Merk. V predsedstvo volilne komisije je imenoval nadučiteljico Franjo Jugovic in nadučitelje Frana Ivanca, Ferdinanda Kalingerja ter Friderika Kramarja. Pri skupnem kosilu, ki je bilo v gostilni gospe M. Mayrjeve, so se vrstile primerne napitnice. Nadučitelj Josip Lapajne je napil izvoljenim zastopnikom in namestnikom učiteljstva, nadučitelj Lovro Perko se je spomnil zaslužnih starejših učiteljev in učiteljic v kranjskem okraju, nadučitelj Fr. Luznar je nazdravil značajnim in neustrašenim volilcem, učitelj V. Rus pa je pojasnil izpremembe novega zakona v šolskem nadzorstvu v presrečni vojvodini Kranjski. Tako pri volitvah, kakor tudi pri skupnem sestanku je vladal najlepši red in neskaljena taktičnost.

—r— Šolsko vodstvo v Križah pri Trzinu se v imenu ubožne šolske mladine najiskrenejše zahvaljuje vel. gospodu Ivanu Ogrinu, graščaku na Lavrici poleg Ljubljane, za denarno podporo 20 K, kateri znesek se bo porabil za nakup učnih pripomočkov revnim učencem. — Janko Jerzeršek, šol. voditelj.

—r— Iz Mavčič na Gorenjskem poročajo: Zidava naše toliko potrebne šole je zagotovljena. Obravnava, ki se je vršila 18. t. m. med zastopniki občine in kranjskega šolskega sveta, se je končala sporazumno s sklepom, da se z zidavo prične takoj spomladi in se stavba do jeseni spravi pod streho, prihodnje leto pa se delo nadaljuje tako, da se bo pouk v šolskem letu 1914/15 že pričel v novem šolskem posloppju. Na 47.000 K proračunjene stroške pokrije občina z najetjem posojila, ki naj znaša 1813. leta 10.000 K, ostanek pa se najame leta 1914. Delo se odda potom zmanjševalne družbe le zanesljivemu podjetniku. Šolsko posloppje bo zgrajeno tako, da bo na razpolago tudi soba za tretji učni razred v slučaju, da se šola razširi v trirazrednico. S tem sklepom je popolnoma uničena nada prejšnjega župana, da se šolsko posloppje ne bo nikdar zidalo in se šola ne bo nikdar razširila, in močakar se je že odločil, razprodati svoje posestvo in se izseliti iz tukajšnje »nesrečne« občine, v kateri hoče že vsak otrok znati brati in pisati!

—r— Zaročil se je g. Milan Lah, c. kr. poštar v Ložu, s kolegino Alojzijo Troštovo, učiteljico na Blokah.

—r— Napredna zmaga. Na volitvah v okrajni šolski svet v kranjskem in kamniškem okraju je zmagalo napredno učiteljstvo s svojimi kandidati. — V ljubljanski okolici so zmagali Slomškarji, in sicer: Lavtižar in Ravnikar kot zastopnika ter Bajec in Bregar kot namestnika. Napredna lista (Žirovnik-Petrič-Lokar-Korbar) je ostala v manjšini. Razlika znaša 10 glasov. Če pa pomislimo, da se 5 upravičencev volitve ni udeležilo, 5 jih je pa oddalo prazne glasovnice, tedaj se klerikalna večina sumljivo skrči. Vprašanje je tudi, kako bo zastopal korist učiteljstva n. pr. Ravnikar, ki je v deželnem zboru glasoval — proti izboljšanju učiteljskih plač. Takega zastopstva si ne voli na vsem svetu noben stan, vredni so ga samo naši Slomškarji! Bodi jim!

Štajerske vesti.

—š— »Učiteljska gospodarska in kreditna zadruga v Celju« je sklenila nadalje pogodbo s tvrdko Kunz, zaloga kave, Celje, Ring št. 4. Od vsakega nakupa dá 3% popusta. Priporočamo jo prav toplo. Pri tej priliki opozarjamo na listo naših dobaviteljev v koledarčku »Učiteljske gospodarske in kreditne zadruge« na str. 44. Letos je nam in našim zadržnikom ta gospodarska naprava dala lep dobiček, ki bi se seveda še bolje obnesel, ako bi vsak zadržnik ali njegov namestnik zahteval od tvrdke, da se vsaka, tudi najmanjša vsota zapiše v kontrolno knjižico. Zahtevajte letos za vsak nakup listek iz kontrolne knjižice, da bo prihodnje leto ta lepa gospodarska naprava dala še večji dobiček.

—š— Slovensko učiteljstvo na Spodnjem Štajerskem bo z velikim zanimanjem čitalo sledečo notico, ki jo je priobčil »Slovenski Gospodar« dne 23. januarja: »Deželni zbor ima nalogo, zvišati učiteljstvu plače, a kmetom naložiti zato nove deželne doklade. Vse drugo, kar liberalci govorijo in pišejo, je le pesek v oči nevednim. Liberalna stranka s'loni na učiteljih, naša na kmetih, zato pa gredo kmetje s Kmečko zvezo, učitelji z